

МІНІСТЕРСТВО
ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я
УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ТОМ 1

20 лютого 2023 р.
м. Київ, Україна

НАУКА, ПРАКТИКА ТА ОСВІТА

PLANTA+

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“КИЇВСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”
ІНСТИТУТ БОТАНІКИ ІМ. М.Г. ХОЛОДНОГО НАН УКРАЇНИ

«PLANTA+. НАУКА, ПРАКТИКА ТА ОСВІТА»

Матеріали

**IV Науково-практичної конференції з міжнародною участю,
до 20-річчя кафедри фармакогнозії та ботаніки
Національного медичного університету імені О.О. Богомольця**

Том 1

**20 лютого 2023 року
м. Київ**

РОЗРОБКА СКЛАДУ РЕКТАЛЬНИХ СУПОЗИТОРІЙ НА ОСНОВІ БІОЛОГІЧНО АКТИВНИХ РЕЧОВИН ПРИРОДНОГО ПОХОДЖЕННЯ

Борисенко С.С., Глущенко О.М., Бут О.В.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця,
м. Київ, Україна

sergborisenko2000@ukr.net, chelentechnos@gmail.com,

butoleksandra632@gmail.com

Ключові слова: ректальні супозиторії, доброякісна гіперплазія передміхурової залози, лікування.

Вступ. Доброякісна гіперплазія передміхурової залози (ДГПЗ) – поширене урологічне захворювання серед чоловіків, яке суттєво впливає на якість їх життя і зустрічається у 50% обстежених пацієнтів віком 60 і 90% – 85 років [1-3]. Через позитивну дію на залозу, гарну переносимість хворими, відсоток фітопрепаратів для лікування простати становить близько 40 % всіх призначень, тому розробка перспективних вітчизняних багатокомпонентних лікарських засобів на основі біологічно активних речовин (БАР) рослинного походження для профілактики та лікування ДГПЗ залишається актуальним напрямком наукового пошуку [1-3].

Матеріали та методи. Для проведення цього аналізу застосовані: порівняльний, пошуковий, аналітичний методи аналізу.

Результати та їх обговорення. Фітотерапія добре переноситься більшістю хворих, у тому числі особами літнього віку [1-3]. На початкових стадіях захворювання передміхурової залози призначають засоби місцевої дії, що позбавляють запалення, мають знеболювальний вплив і сприяють загоєнню вражених ділянок. Супозиторії є оптимальною лікарською формою для лікування передміхурової залози. Ректальний шлях введення дозволяє максимально впливати на вражену простату, діючі речовини надходять безпосередньо у системний кровообіг, обминаючи печінку, що забезпечує швидке настання дії, позбавляє інтоксикації організму та кумуляції препарату в печінці [1-3]. Переважна дія препаратів на основі БАР *Salviae officinalis* – протизапальна, антисептична, антимікробна, протигрибкова, бактерицидна, противірусна, в'язуча, відхаркувальна та сечогінна. За рахунок флавоноїдів: цинарозиду, космосіїну, гіспідуліну та цирсимаритину і терпеноїдів: α - та β -пінену, похідних камфану (камфен, камфора та борнеол), п-цимену, 1,8-цинеолу і лімонену нормалізується обмін речовин у передміхуровій залозі, попереджає і пригнічує розвиток початкової стадії доброякісної гіперплазії передміхурової залози та запальних захворювань сечовидільних шляхів. Найбільший вміст ефірної олії порівняно з іншими видами цього роду, характерний для шавлії лікарської (*S. officinalis*) [4]. Дослідження антибактеріальної активності ефірної олії *S. officinalis* довело, що ефірна олія у високих концентраціях проявляє кращу активність ніж антибіотики [1-3].

Для розуміння яким має бути склад твердого лікарського засобу на основі БАР рослинного походження для лікування доброякісної гіперплазії передміхурової залози, необхідно пам'ятати про рекомендації лікарів щодо

застосування комплексних препаратів з протизапальною, репаративною, антимікробною та капіляростабілізуючою діями [1-3]. При розробці складу супозиторіїв ректальних був спрогнозований комплексний фармакотерапевтичний ефект лікарської форми за рахунок впливу біологічно активних речовин рослинного походження *S. officinalis*, *Calendulae officinalis*, *Sophorae japonicae*, *Olea europaea* та *Chelidonium majus*. Ефірна олія, за рахунок вмісту борнеола, цинеола, флавоноїдів і дитерпенів, проявляє протизапальну та антимікробну дію. Також ми використали екстракт *Calendulae officinalis* густий, який має спазмолітичну та протизапальну дію, зумовлену наявністю в ньому календулозидів А і В, тараксастеролу, арнідіолу, фарадіолу та флавоноїдів. Є доцільним ввести до складу супозиторіїв настойку *Sophorae japonicae*: за рахунок вмісту рутину, софорикозиду, геністеїну і дубильних речовин, вона діятиме на передміхурової залози репаративно і бактерицидно. Як компонент емульсійної основи нами було запропоновано жирну олію *Olea europaea*, за рахунок вмісту гліцеридів олеїнової кислоти, пальмітинової кислоти, стеаринової і лінолевої вона матиме регенеративну дію на хворий орган. Також до складу супозиторіїв нами був доданий екстракт *Chelidonium majus* густий, який у своєму складі містить хелідонін, хелеритрин, берберин, сартеїн. Комплексний склад розроблених ректальних супозиторіїв дозволить отримати екстемпоральний засіб різнонаправленої дії для профілактики та використання в комбінованій медикаментозній терапії ДГПЗ.

Висновки. Ректальні лікарські засоби для місцевого застосування: мазі, креми, супозиторії, капсули займають важливе місце на фармацевтичному ринку України. Завдяки безболісному введені, простоті застосування і уникнення впливу на шлунково-кишковий тракт і печінку супозиторії мають значні переваги перед іншими лікарськими формами. Отже, розробка ректальних супозиторіїв для профілактики та лікування ДГПЗ на основі комплексу БАР рослинного походження *S. officinalis*, *Calendulae officinalis*, *Sophorae japonicae*, *Olea europaea* та *Chelidonium majus* є актуальною і перспективною.

Перелік посилань:

1. Зайченко Г. В., Равшанов Т. Б., Зайченко В. С. Перспективні напрямки розвитку терапії доброякісної гіперплазії передміхурової залози лікарськими засобами рослинного походження. Фармація ХХІ століття: тенденції та перспективи : матеріали VIII Нац. з'їзду фармацевтів України, м. Харків, 13-16 верес. 2016 р. : у 2 т. Х : НФаУ, 2016. Т. 2. С. 41.
2. Литвинець Є. А., Литвинець В. Є. Ефективність комбінованої фітотерапії у лікуванні хворих на хронічний абактеріальний простатит. 171 Здоров'я чоловіка. 2014. № 4 (51). С. 55–57.
3. Михайлова Т. А. Фітопрепарати у лікуванні пацієнтів з хронічним простатитом і ранніми стадіями доброякісної гіперплазії передміхурової залози. Здоров'я чоловіка. 2013. № 3. С. 54–57.
4. Мига М. М. Фармакогностичне вивчення деяких видів роду Шавлія (*Salvia* L.) флори України для створення нових лікарських засобів : дис. канд. / Мига Михайло Мирославович – Харків, 2020. – 221 с.